

Mumps

Mumps (parotitis epidemica, zápal príušníc) je akútne, generalizované vírusové ochorenie, ktoré je charakteristické väčšinou bolestivým opuchom slinných žliaz, niekedy účasťou centrálného nervového systému (CNS), pankreasu a pohlavných žliaz, alebo zriedkavo aj iných orgánov.

Prehľad

Mumps je kvapôčkovou infekciou prenášané vírusové ochorenie, ktoré sa kvôli veľkej infekčnosti vyskytuje hlavne v detskom veku a zanecháva celoživotnú imunitu. V prvom rade dochádza, okrem všeobecných chorobných symptómov, k zápalu príušnice, čím vznikajú typické škrečkovské líca. Obávanými komplikáciami je účasť iných orgánov (napr. podžalúdkovej žľazy; účasť semenníkov môže viesť k postpubertálnej neplodnosti). V detskom veku je priebeh spravidla dobrý. Ako profylaxia je k dispozícii očkovanie.

Prenos

Vírusy sa prenášajú kvapôčkovou infekciou, čiže kýchaním, kašľaním, riadom, príborom alebo bezprostredným kontaktom, ako napr. bozkávaním. Bez systematickej aktívnej imunizácie nasleduje infekcia, najčastejšie medzi 5. a 9. rokom života. Až do 15. roku života je dosiahnutá nákaza približne 90 %.

Inkubačná doba

Od infekcie až po prepuknutie choroby to v priemere trvá **17 až 21 dní**.

Symptómy

Po prodromálnej fáze so stúpnutím horúčky, bolesťami hlavy a končatín následne dochádza k bolestivému opuchnutiu príušníc a vzniknú typické „škrečkovské líca“ s odklonením ušných lalôčikov. Nie sú zriedkavé jednostranné priebehy (ca. 20 %). Opuch sa na druhej strane často objaví po 1-3 dňoch. Popritom je charakteristický zápal sliznice ústnej dutiny, pričom vyčnieva ústie vývodu príušníc. Ochorenie trvá bez komplikácií 5-8 dní a zanecháva celoživotnú imunitu.

Komplikácie

- účasť iných žliaz (napr. podžalúdkovej žľazy)
- zápal semenníkov s možnou neplodnosťou
- poškodenie sluchového nervu
- zápal mozgových blán (v promilovom rozsahu)

Diagnóza

- typická klinická forma prejavu
- izolovanie vírusu a dôkaz
- sérológia

Terapia a profylaxia

Špecifická terapia, čiže zneškodnenie vírusu liekmi, nie je možná, avšak symptomatické zákroky sú nutné a účinné. Terapia pri zápale semenníkov sa mnohonásobne skúšala konzervatívne, napr. kortikosteroidmi, a chirurgicky, avšak bez jasných úspechov.

Na očkovanie je k dispozícii živá očkovačná látka (aktívne očkovanie). Podávanie protilátok proti vírusu, čiže pasívne očkovanie nie je, inak než pri osýpkach, možné.

Čo môžu robiť rodičia doma:

- Izolujte svoje dieťa, aby nenakazilo iných, až do konca prvého týždňa po odpuchnutí žliaz,
- Pri horúčke a zápale semenníkov by Vaše dieťa malo ostať v posteli,
- Pri horúčke je dôležité veľa piť,
- Eventuálne podávajte lieky na zníženie horúčky alebo ľahké prípravky proti bolesti, je lepšie, ak toto konzultujete s lekárom,
- Príušné žľazy sa ochladzujú,

- Pretože je táto oblasť pre dieťa bolestivá, dávajte mu kašovitú stravu, vyhýbajte sa kyslým tekutinám, pretože inak musia slinné žľazy viac pracovať,
- Dôležitá je aj ústna hygiena: čistenie zubov, kloktanie dezinfekčnými prípravkami.